

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

10 mei 2017

EINDVERSLAG

**van het Wetenschappelijk
Comité van het Centrum voor Arbitrage
inzake Seksueel Misbruik**

VOORSTELLING EN BESPREKING
MET DE LEDEN VAN HET WETENSCHAPPELIJK
COMITÉ, IN AANWEZIGHEID VAN
VERTEGENWOORDIGERS VAN
DE ORGANEN VAN HET CENTRUM

VERSLAG

NAMENS DE OPVOLGINGSKOMMISSIE
BETREFFENDE DE BEHANDELING VAN SEKSUEEL
MISBRUIK EN FEITEN VAN PEDOFILIE BINNEN EEN
GEZAGSRELATIE, INZONDERHEID BINNEN DE KERK
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **Karine LALIEUX** EN
DE HEER **Christian BROTCORNE**

INHOUD

Blz.

I. Voorstelling	3
II. Bespreking.....	3

Zie:

Doc 54 **0767/ (2014/2015):**
001 tot 004: Verslagen.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

10 mai 2017

RAPPORT FINAL

**du Comité scientifique du
Centre d'arbitrage en matière
d'abus sexuels**

PRÉSENTATION ET DISCUSSION
AVEC LES MEMBRES DU COMITÉ SCIENTIFIQUE,
EN PRÉSENCE DE REPRÉSENTANTS
DES ORGANES DU CENTRE

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DE SUIVI
RELATIVE AU TRAITEMENT D'ABUS SEXUELS ET
DE FAITS DE PÉDOPHILIE DANS UNE RELATION
D'AUTORITÉ, EN PARTICULIER AU SEIN DE L'ÉGLISE
PAR
MME **Karine LALIEUX** ET
M. **Christian BROTCORNE**

SOMMAIRE

Pages

I. Présentation	3
II. Discussion	3

Voir:

Doc 54 **0767/ (2014/2015):**
001 à 004: Rapports.

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**

Voorzitter/Président: Özlem Özen

A. — Vaste leden / Titulaires:

N-VA	Sophie De Wit, Daphné Dumery, Goedelee Uyttersprot
PS	Karine Lalieux, Özlem Özen
MR	Sybille de Coster-Bauchau, Stéphanie Thoron
CD&V	Sonja Becq, Els Van Hoof
Open Vld	Carina Van Cauter
sp.a	Karin Jiroflée
Ecolo-Groen	Stefaan Van Hecke
cdH	Christian Brotcorne

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

An Capoen, Sarah Smeyers, Kristien Van Vaerenbergh
Eric Massin, Fabienne Winckel
Philippe Goffin, Luc Gustin
Raf Terwingen, Servais Verherstraeten
Katja Gabriëls
Monica De Coninck
Benoit Hellings
Catherine Fonck

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GO!	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire
Vuye&Wouters	:	Vuye&Wouters

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000:	Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV:	Beknopt Verslag
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000:	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

DAMES EN HEREN,

I. — VOORSTELLING

Tijdens de vergadering van 25 april 2017 van uw opvolgingscommissie werd het eindrapport van het Wetenschappelijk Comité van het Centrum voor Arbitrage inzake Seksueel Misbruik voorgesteld en besproken met de leden van dit Comité, in aanwezigheid van vertegenwoordigers van de organen van het Centrum, te weten de leden van de Permanente Arbitragekamer en van het Juridisch Secretariaat. Vertegenwoordigers van *Dignity* waren eveneens aanwezig.

Ter inleiding hebben de leden van het Wetenschappelijk Comité de krachtlijnen van het eindverslag toegelicht.

De heer Paul Martens heeft een overzicht gegeven van de geschiedenis van het Centrum en de wijze waarop het heeft gefunctioneerd.

Mevrouw Sophie Stijns heeft haar betoog toegespitst op de rol, de werking en de beslissingen van het Wetenschappelijk Comité.

De heer Herman Verbist heeft een uiteenzetting gegeven over de werking van de procedures en enkele opmerkelijke statistische feiten die in het eindverslag worden vermeld, alsook over de archivering van de dossiers van het Centrum.

II. — BESPREKING

Alle leden van de opvolgingscommissie danken de leden van het Wetenschappelijk Comité, de vertegenwoordigers van de organen van het Centrum, de vertegenwoordigers van de Koning Boudewijnstichting en *Dignity*, alsook de opeenvolgende ministers van Justitie voor de succesvolle werking van het Centrum. *De leden* beklemtonen tevens het uitstekende teamwerk in de bijzondere commissie en in de opvolgingscommissie, en stippen aan dat dit dossier wars van levensbeschouwelijke of politieke tegenstellingen ter harte werd genomen.

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) looft de moed van de slachtoffers. Zonder hen zou men geen arbitragecentrum hebben kunnen oprichten. Deze slachtoffers waren op het moment van de feiten nog minderjarig. Ze zijn nu volwassen. Seksueel misbruik laat echter levenslang sporen na.

MESDAMES, MESSIEURS,

I. — PRÉSENTATION

Votre commission de suivi a consacré sa réunion du 25 avril 2017 à la présentation et à la discussion du rapport final du Comité scientifique du Centre d'arbitrage en matière d'abus sexuels (DOC 54 0767/004) avec les membres de ce Comité, en présence de représentants des organes du Centre, à savoir les membres de la Chambre d'arbitrage permanente et le Secrétariat Juridique. Des représentants de *Dignity* étaient également présents.

En introduction, les membres du Comité scientifique ont exposé les principales lignes de force du rapport final.

M. Paul Martens a retracé l'histoire du Centre et la manière dont il a fonctionné.

Mme Sophie Stijns a centré son intervention sur le rôle, le fonctionnement et les décisions du Comité scientifique.

M. Herman Verbist a proposé un exposé sur le fonctionnement des procédures et quelques éléments saillants des statistiques reprises dans le rapport final, ainsi que sur la question de l'archivage des dossiers du centre.

II. — DISCUSSION

L'ensemble des membres de la commission de suivi remercient les membres du Comité scientifique, les représentants des organes du Centre, les représentants des Fondations Roi Baudouin et *Dignity* et les ministres de la Justice successifs pour le succès des travaux du Centre. *Les membres* soulignent aussi l'excellent travail commun, en commission spéciale et en commission de suivi, et notent que ce dossier a été traité sans s'arrêter aux clivages philosophiques ou politiques.

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) salue le courage des victimes. Sans elles, l'institution d'un Centre d'arbitrage n'aurait pas été possible. Ces victimes étaient encore mineures lorsque les faits sont survenus. Elles sont devenues adultes depuis. L'abus sexuel marque cependant à vie.

Onder impuls van de bijzondere commissie is de Kerk zich bewust geworden van haar verantwoordelijkheid en heeft zij die daadwerkelijk opgenomen. De Kerk heeft afstand genomen van de neiging enkel naar de eigen structuren te kijken en houdt nu rekening met de behoeften van de slachtoffers, namelijk erkenning en vergoeding. De bijzondere commissie heeft daartoe een middel uitgewerkt, waarbij een voor de hand liggende verplichting werd gecombineerd met arbitrage.

De slachtoffers hebben gebruik kunnen maken van een passende procedure. Het Juridisch Secretariaat heeft de rol van enig aanspreekpunt vervuld. De slachtoffers werden niet geconfronteerd met de moeilijkheid een bewijs te leveren in de strikt juridische zin van het woord. Men heeft enkel onderzocht of het relaas plausibel was. De schade is op specifieke wijze ingeschat, waarbij men rekening heeft gehouden met de littekens die seksueel misbruik nalaat. De vergoeding was in geen enkel geval beperkt tot een symbolische euro. Tot slotte werden redelijke termijnen in acht genomen.

Mevrouw Karine Lalieux (PS) herinnert aan het trauma dat tot de oprichting van de bijzondere commissie heeft geleid en maakt van de gelegenheid gebruik om het werk van professor Adriaenssens te loven. Zijn verslag heeft de aandacht gevestigd op het lijden van hen die hij de “overlevers” noemt.

Het verslag van de bijzondere commissie werd eenparig aangenomen. De werkzaamheden van deze commissie hadden een hoger doel, namelijk de verwachtingen van de slachtoffers inlossen. Na de bekendmaking van dit verslag is meer in de vertrouwelijke sfeer gewerkt. Mgr. Johan Bonny et Mgr. Guy Harpigny, beiden bisschop-referendaris voor het vraagstuk van het seksueel misbruik, hebben ertoe bijgedragen de kerkelijke overheden ervan te overtuigen hun collectieve verantwoordelijkheid te erkennen. Aldus is het Centrum voor Arbitrage ontstaan.

Met de oprichting van een arbitragecentrum erkent ook de samenleving dat zij een verantwoordelijkheid draagt. De afhandeling van deze dossiers door het gerecht en de politie was niet altijd wat men ervan had mogen verwachten. Het lijden van de slachtoffers moest worden erkend.

Het is niet gemakkelijk geweest om de Permanente Arbitragekamer samen te stellen. Men heeft mensen moeten vinden die in staat waren naar de slachtoffers te luisteren en de juiste woorden te vinden, en die bovendien over de nodige tijd beschikten om dat te doen. De leden van de Permanente Arbitragekamer hebben

Sous l'impulsion de la commission spéciale, l'Église a pris conscience de ses responsabilités et les a effectivement prises. L'Église s'est distancié d'une tendance à ne prendre en considération que ses propres structures: elle a intégré les besoins des victimes, reconnaissance et compensation. La commission spéciale a trouvé un instrument à cet effet, qui a combiné l'obligation naturelle et l'arbitrage.

Les victimes ont bénéficié d'une procédure adéquate. Le secrétariat juridique a joué le rôle de point de contact unique. Les victimes n'ont pas été confrontées aux difficultés d'apporter une preuve au sens purement juridique du terme. Seul le caractère plausible de l'histoire a été examiné. Le dommage a été évalué de manière particulière, en tenant compte du fait que l'abus sexuels provoque des lésions. La compensation ne s'est jamais limitée à l'euro symbolique. Enfin, les délais raisonnables ont été respectés.

Mme Karine Lalieux (PS) rappelle le traumatisme qui a été à l'origine de la commission spéciale et en profite pour souligner la qualité des travaux du professeur Adriaenssens. Son rapport avait mis en lumière les souffrances de ceux qu'il appelait “les survivants”.

Le rapport de la commission spéciale a été adopté à l'unanimité. Un objectif supérieur présidait aux travaux de cette commission: répondre aux attentes des victimes. Après la publication de ce rapport, le travail a plutôt eu un caractère confidentiel. Les évêques référendaires en matière d'abus sexuels, Mgr. Johan Bonny et Mgr. Guy Harpigny, ont contribué à convaincre les autorités de l'Église de reconnaître la responsabilité collective. Ainsi a été créé le Centre d'arbitrage.

L'institution d'un Centre d'arbitrage traduit aussi la reconnaissance d'une responsabilité de la société. Le traitement de ces dossiers par les autorités judiciaires et policières n'a en effet pas toujours été à la hauteur des défis. Les victimes devaient être reconnues dans leur souffrance.

Il n'a pas été facile de composer la Chambre d'arbitrage permanente. Il a fallu trouver des personnes à même d'entendre les victimes et de trouver les mots justes, et disposant du temps nécessaire pour le faire. Les membres de la Chambre d'arbitrage permanente ont démontré qu'ils disposaient des capacités requises.

aangetoond dat zij beschikten over de vereiste capaciteiten. De verhalen die zij hebben angehooord, zullen hen voor altijd tekenen, net zoals ze ook de spreekster met ontzetting hebben geslagen. De slachtoffers hadden vertrouwen in het arbitrageorgaan.

Die episode van de Belgische geschiedenis mocht niet in de vergetelheid geraken. Daarom stemt de spreekster in met de gevonden oplossing in verband met de archivering van de dossiers, temeer daar België tot voorbeeld strekt voor andere landen in Europa die zoeken naar een oplossing.

Mevrouw Karin Jiroflée (sp.a) is erkentelijk voor het geleverde werk. Achter de dossiers gaan slachtoffers schuil die voor het leven getekend zijn. Discretie werd gewaarborgd. De meeste slachtoffers en hun naasten hebben aldus een vorm van persoonlijke rust gevonden.

Mevrouw Sophie De Wit (N-VA) zou het op prijs hebben gesteld mocht het eindverslag zijn voorgesteld aan de vertegenwoordigers van de slachtoffers, die per slot van rekening in de bijzondere commissie werden gehoord. Bij de start van de bijzondere commissie bevond de regering zich in lopende zaken, was het rapport-Adriaenssens net gepubliceerd en gingen de leden aan de slag zonder partijdige vooringenomenheid.

Daarna heeft ook de spreekster een bijzonder moment meegemaakt, omdat zij als advocate een van de slachtoffers bijstond voor het Centrum voor Arbitrage. Vóór de zitting was het slachtoffer bijzonder zenuwachtig, omdat het niet wist wat het moest verwachten. Toch is de zitting optimaal verlopen. Het voorstel om een vergoeding toe te kennen heeft misschien niet de herinnering aan de feiten gewist, maar de hele procedure heeft het slachtoffer wel de erkenning geboden waaraan het nood had.

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) vindt het bijzonder positief dat echt naar de slachtoffers is geluisterd. Zij hebben de gelegenheid gekregen om zich te uiten, wat voor hen van essentieel belang was. Niet iedereen heeft weliswaar totale voldoening gekregen, maar de meesten zijn erkentelijk. De dossiers zullen gedurende dertig jaar worden bewaard zonder de mogelijkheid ze in te kijken. De dossiers worden daarenboven geanonimiseerd. Het fenomeen is niet uit de samenleving verdwenen. Andere sectoren worden wellicht getroffen. De behandeling van dit dossier is echter voorbeeldig.

Les histoires qu'ils ont entendues les marqueront à jamais, tout comme elles ont ébranlé l'oratrice. Les victimes ont fait confiance à l'organe d'arbitrage.

Ce moment de l'histoire belge ne devait pas disparaître. Pour cette raison, la solution trouvée pour l'archivage des dossiers est approuvée par Mme Lalieux, ce d'autant plus alors que la Belgique se distingue comme exemple pour la recherche d'une solution ailleurs en Europe.

Mme Karin Jiroflée (sp.a) se montre reconnaissante par rapport au travail fourni. Derrière les dossiers se trouvent des victimes, marquées pour la vie. La discrétion a été garantie. La plupart des victimes et leurs proches ont ainsi trouvé une forme d'apaisement personnel.

Mme Sophie De Wit (N-VA) aurait apprécié que le rapport final examiné soit présenté aux représentants des victimes, pourtant entendus en commission spéciale. Aux débuts de la commission spéciale, le gouvernement expédiait les affaires courantes, le rapport Adriaenssens venait d'être publié et les membres se sont lancés sans a priori partisan.

Par après, l'intervenante a également connu un moment particulier, en tant qu'avocate d'une des victimes devant le Centre d'arbitrage. Avant l'audience, la victime était particulièrement nerveuse, ne sachant pas à quoi s'attendre. L'audience s'est pourtant déroulée de manière optimale. Si la proposition de compensation n'a pas effacé le souvenir des faits, l'ensemble de la procédure a offert à la victime la reconnaissance dont elle avait tant besoin.

Mme Sonja Becq (CD&V) apprécie particulièrement l'écoute des victimes qui a été assurée. Les victimes ont reçu la possibilité, essentielle pour elles, de parler. Toutes ne sont certes pas parfaitement satisfaites, mais la grande majorité en sont reconnaissantes. Les dossiers seront archivés sans possibilité de consultation pendant trente ans. Les dossiers sont en outre anonymisés. Le phénomène n'a pas disparu de la société. D'autres secteurs sont sans doute touchés. Le traitement du présent dossier est cependant exemplaire.

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) vindt dat met deze bespreking een hoofdstuk wordt afgesloten. Niet alleen werd de wetgeving gewijzigd, maar er werd ook een oplossing gevonden voor verjaarde feiten. Juridisch was geen enkele gerechtelijke procedure meer mogelijk. Deze oplossing is uniek. Ze is moeizaam tot stand gekomen en heeft heel wat creativiteit gevergdd.

Het lid stelt het bijzonder sterk op prijs dat het eindverslag niet alleen statistieken bevat, maar dat het tevens veel ruimte biedt aan de getuigenissen van de slachtoffers zelf. Alles komt aan bod: de ontgoocheling van sommigen wier wonden nog te vers zijn, de erkenning van de meeste slachtoffers, vooral omdat zij uiteindelijk werden gehoord.

Mevrouw Sybille de Coster-Bauchau (MR) beschouwt de gevonden oplossing als een vorm van verzoening van de volwassen geworden slachtoffers met hun gestolen kindertijd. Zij hebben aldus hun waarheid en eigenwaarde teruggevonden.

Volgens *de heer Christian Brotcorne (cdH)* lag het bij de aanvang van de werkzaamheden van de bijzondere commissie niet voor de hand dat een dergelijke oplossing uit de bus zou komen. Aan het Parlement werd een ongebruikelijke aangelegenheid voorgelegd die niet echt politiek, maar veeleer maatschappelijk is. De bijzondere commissie had makkelijk kunnen verworden tot een strijdtoneel waar allerlei geestesbeschouwelijke strekkingen met elkaar in confrontatie hadden kunnen gaan. De gewelddadigheid van de feiten en de nog verse wonden van de slachtoffers hebben de leden ervan overtuigd dat de slachtoffers moesten worden gehoord en erkend, en dat vervolgens herstel vereist was.

De Kerk heeft gesproken met gespleten tong. De heer Ringlet hield een ander discours dan de aartsbisschoppen. De Kerk heeft echter *mea culpa* geslagen. Uiteindelijk heeft ze haar volle medewerking verleend en hebben de werkzaamheden vaste vorm aangenomen. Voor de *sui generis*-oplossing was de instemming van de Kerk vereist. Mocht in de toekomst blijken dat zich in andere landen of in andere domeinen gelijkaardige feiten hebben voorgedaan, dan kan deze regeling een oplossingsmodel aanreiken.

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) voit dans la présente discussion la clôture d'un chapitre. À côté des modifications de la législation, une solution a été trouvée ici pour des faits prescrits. Juridiquement, plus aucune procédure judiciaire ne pouvait se concevoir. Cette solution est unique. Elle n'a pas été trouvée facilement. Une grande créativité a été nécessaire.

L'intervenant apprécie tout particulièrement qu'à côté des statistiques, le rapport final laisse une large place aux témoignages des victimes elles-mêmes. Tout y est dit: la déception de certains, lorsque les plaies sont encore trop vives, la reconnaissance de la grande majorité, surtout en raison du fait qu'enfin, les victimes étaient entendues.

Mme Sybille de Coster-Bauchau (MR) voit dans la solution trouvée une forme de réconciliation des victimes devenues adultes avec une enfance volée. Ainsi ces victimes ont-elles retrouvé la dignité et l'estime de soi.

M. Christian Brotcorne (cdH) estime qu'une telle solution n'était pas évidente aux débuts des travaux de la commission spéciale. Le parlement se saisissait d'une matière inhabituelle, pas vraiment politique, plutôt sociale. Il aurait été facile que la commission spéciale se transforme en arène, et voie se développer en son sein une confrontation philosophique. La violence des faits et les plaies encore vives des victimes ont convaincu les membres qu'il était indispensable d'entendre, de reconnaître puis de réparer.

L'Église était diverse dans son expression. Celle de M. Ringlet n'était pas celle des archevêques. Un *mea culpa* a toutefois été formulé. L'Église a finalement apporté toute sa contribution et les travaux ont pu se concrétiser. La solution *sui generis* a nécessité son accord. Si demain des faits analogues se révèlent dans d'autres pays ou d'autres domaines, ce système peut constituer un modèle de résolution.

Als antwoord op de vraag van de heer Brotcorne wie de 3 miljoen euro aan compensaties ten laste heeft genomen, meldt *Mgr. Herman Cosijns, vertegenwoordiger van Dignity*, dat dit bedrag werd betaald door *Dignity*. De betrokken bedragen werden eerst gevorderd bij de congregaties en de orden van de daders. Geïdentificeerde daders werden verzocht daartoe bij te dragen. Slechts enkelen hebben dat geweigerd. De meeste daders waren echter al overleden.

De rapporteurs,

Karine LALIEUX
Christian BROTCORNE

De voorzitter,

Özlem ÖZEN

À la question de M. Brotcorne de savoir qui a pris en charge les trois millions d'euros de compensations, *Mgr. Herman Cosijns, représentant de Dignity*, répond que ce montant a été payé par *Dignity*. Ces sommes ont d'abord été récupérées auprès des congrégations et des ordres dont ressortissaient les auteurs. Si les auteurs étaient identifiés, ils ont été invités à contribuer. Rares sont ceux qui ont refusé de contribuer. La plupart des auteurs étaient par contre décédés.

Les rapporteurs,

Karine LALIEUX
Christian BROTCORNE

La présidente,

Özlem ÖZEN